

Кальченко & К°

Наша Воля

Надвор'е

Сёння ўдзень па краіне захавацца пераменная воблачнасць, пераважна без ападкаў. Вецер слабы. Тэмпература паветра ў Віцебску — 0...+2, Мінску — каля 0, Гомелі, Гродна — 0...+2, Брэсце — +1...+3.
У наступныя дзве суткі пераважна без ападкаў, толькі па поўдні пройдзе снег. Вецер паўночна-заходні, 3-8 м/с, па поўдні краіны да 12 м/с. Тэмпература паветра ўначы — 6...-11, на поўначы месцамі -16...-18, ўдзень — -1...+4.

Пейджинговую связь
редакция обеспечивает
МОБИКОМ
пейджинг-система
(017) 222-46-51
(017) 222-46-52

ХТО ШАНУЕ СВАІХ ПРОДКАЎ, СВАЮ АЙЧЫНУ, ТОЙ АДЗНАЧАЕ 25 САКАВІКА ЯК НАЙВЯЛІКШАЕ СВЯТА — ДЗЕНЬ ВОЛІ

Мы — на сваёй зямлі

25 сакавіка — святы для беларусаў дзень. У гэты дзень 1918 года наш народ абвясціў аб незалежнасці Беларускай дзяржавы. Кожны, хто шануе сваіх продкаў, сваю Айчыну, адзначае 25 сакавіка — дзень Волі — як найвялікшае свята.

Знакамітыя пісьменнікі, мастакі, навукоўцы і вядомыя палітычныя дзеячы павядамі і Мінгарвыканаму, што грамадскасць, сабраўшыся ў гэты дзень на Юбілейнай плошчы сталіцы, пройдзе арганізаванай калонай да плошчы Свабоды, каб пакланіцца святым мясцінам, звязаным са слаўнай гісторыяй нашай краіны.

Што ў гэтым заганнага, якая тут крамола? Аднак улада, зневажаючы наш народ, адсылае зноў на былую балотную станцыю, туды, дзе гараджане звычайна выгульваюць сабак.

Мы нікаму не дазволім

Анцымовіч Алена,
Байот-Знавец Марыя,
Бельзашка-Халіп Ляўона,
Валковіч-Ханчавіцкая Тамара,
Вячорка Арына,
Галчар Зінаіда,
Гонтэр Людміла,
Даўтавала-Бондарава Волга,
Зіміцкая-Хадэка Валерыя,
Кабанчук Такія,
Карпенка Людміла,
Касцяровіч Таццяна,
Красоўская Ірына,
Кудзіна Зоя,
Курач-Афнагель Соф'я,
Лабковіч Ядвіга,

Левановіч-Клімава Таццяна,
Лябедзька Святлана,
Пашкевіч Яліна,
Салішкая Гляфія,
Сарокіна Валерыя,
Саварынец Таццяна,
Сіўчук Галіна,
Статкевіч Валерыя,
Суккевіч Ларыса,
Чантарыйская-Адамовіч Юзэфа,
Чыгір Юлія,
Шарамет Людміла,
Шчукіна Любоў,
Шылоўская Раіса,
Ярмоленка-Кійко Алена.

25 сакавіка

Дзень Волі

Будзем разам!

Дзень Волі. Што значыць гэтае свята для беларусаў?
Як лепей яго адзначыць? Чаму трэба прыняць удзел у мерапрыемствах, падрыхтаваных арганізацыйнымі камітэтамі?

Гонадзь БУРАЎКІН, народны пісьменнік Беларусі:

— 3 гэтымі святамі звязана адчуванне незалежнасці нашай краіны, адчуванне Беларусі як нацыянальнай краіны. Таму ісці на мерапрыемствы, прысвечаныя Дню Волі, я думаю, павінна старацца кожны, хто адчувае сябе беларусам, хто адчувае сваю нацыянальную годнасць, хто верыць у сілу свайго народа. 25 сакавіка — гэта не нейкая дэманстрацыя супрацьстаяння нечому, а гэта дэманстрацыя любові да сваёй Радзімы, да права беларусаў быць роўнымі ў свеце. Дзень Волі — свята, якое, на мой погляд, самае дарагое для беларусаў.

Нават самыя зацятыя кансерватары, як я лічу, ужо аддаюць належнае таму, што калі б не было 1918 года, калі б не было сакавіцкіх дакументаў, то, відавочна, нам бы сёння не было магчымымі гаварыць пра дзяржаўнасць Беларусі, пра права на незалежнасць, пра яе магчымасці быць роўнай сярод роўных.

А на акцыю трэба прысці! Уладзімір РАДЗІВОНЧЫК, выканаўчы дырэктар Беларускага аб'яднання маладых палітыкаў:

— Што датычыцца мяне, я пачаў адчуваць свята 25 сакавіка ў 89-м годзе. Для мяне Дзень Волі — у першую чаргу адзін ад усіх саюзовых традыцый, які быў раней, і прыход да нацыянальнай ідэі Беларусі. Наша аб'яднанне робіць намаганні, каб новае пакаленне не было

сапсавана тым саюзовым марзам, аднапалярнасцю мыслення, якія нам прыйшліся перажыць у недалёкім мінулым. Я лічу, што новаму пакаленню трэба пастарацца не пісаць гісторыю з чыстага ліста, а скарыстаць дэмакратычныя зававанні, дэмакратычны вопыт, які ўжо ў нас ёсць.

Таццяна ПРОЦЬКА, старшыня Беларускага Хельсінскага камітэта:

— Наяўнасць такіх святаў, як 25 сакавіка, для любой краіны ёсць вельмі адметны момант — нацыянальна-дзяржаўнае. Ёсць такое паняцце, як "самарэфлексія". У гэты самы дзень нацыя глядзіць на сябе, на сваю гісторыю, на сваё нараджэнне і ў гэтым бярыць сілу. Любая нармальна дзяржава, зацвёрдаваная ў ўмацаванні сваёй дзяржаўнасці, такія даты, як Дзень Волі, адзначае па-рознаму: і ўрачыста на дзяржаўным узроўні, і на неафіцыйным. На такіх датах, як 25 сакавіка, трымацца дзяржаўнасць любой краіны. І Беларусь не выключэнне.

Дзяржава павінна выхоўваць нацыянальную годнасць і самавыдамосць беларусаў. Дзяржава, якая існуе зараз, гэтага, на жаль, не робіць.

Сямён ДОМАШ, лідэр арганізацыі "Рэгіянальная Беларусь":

— Я думаю, самае галоўнае, што людзі на Дзень Волі павінны прадэманстраваць, — гэта волю і жаданне жыць у свабодным грамадстве, у незалежнай і суверэннай Беларусі. У Гродне, дзе я жыў, заўважылі мільён на плошчы Леніна, але ж улады ад-

мовілі яго ў праваленні там і паганілі нас на гродзенскі "Бангалор" — парк 40-гадовага камсамольца. Наша моладзь узняла ініцыятыву ў свае рукі, рыхтуе мерапрыемствы да свята, гулянняў.

Ігар КАМІНСКІ, чытак "Народнай волі":

— Я абавязкова пайду на акцыю, самі разумееце, чаму. Таму што Дзень Волі — гэта вылікае свята для Беларусі. Мясце хвалюе будучае маіх дзяцей і я хачу жыць у цывільнай сучаснай еўрапейскай краіне. Я не адзін пайду на акцыю: сына вазьму і суседа.

Вячаслаў СІЎЧЫК, намеснік старшыні Грамадскага аб'яднання БНФ "Адраджэнне":

— Дзень Волі — галоўнае свята для любой чалавечка, які лічыць сябе грамадзянінам Беларусі. Бо менавіта з Беларускай Народнай Рэспублікі была адроджана ў XX стагоддзі ідэя нашай дзяржаўнасці. Акрамя ўсяго іншага, святкаванне Дня Волі заўсёды — гэта ўжо наша барацьба за незалежнасць, за тое, каб Беларусь была еўрапейскай краінай. А гэта азначае, што кожны грамадзянін у гэтай краіне меў быць у сапраўдных правах чалавечка, каб кожная асоба магла добра развівацца.

І таму ў год прэзідэнцкіх выбараў, натуральна, называючы важна, каб у святкаванні Дня Волі прынялі ўдзел як мага больш людзей.

Трэба пайсці на акцыю! Падрыхтаваў Алякс СІПЧ.

Зварот да народа Беларусі ў 83-ю гадавіну БНР

Дарагія грамадзяне Беларусі! 25 сакавіка 1918 года ў Мінску Трэцім установай грамадзянскай абласці была абвешчана незалежнасць Беларускай Народнай Рэспублікі. Беларусь абвясціла незалежнасць і вольнай дзяржавай. Ідэалам БНР сталі свабода, мір, справядлівасць — блізка кожнаму жыхару сённяшняй Беларусі.

Утварэнне БНР патрымалі ўдзельныя сямейныя народы. Абвешчана незалежнасць Вітаў Янка Купала. На змены, на лепшыя жыццё спадзяваліся беларускія рабочыя і сяляне. Аднак супраць самавызначэння Беларускага народа выступілі кайзераўскія нямецкія войскі і расійскія бальшавікі. Гэтыя сілы задушылі маладую Беларускаю Народную Рэспубліку.

Аднак ідэя добра і справядлівасці не перастае жыць у нашым народзе. Сёння Беларусь мае незалежнасць, і нашы хлопцы не гінуць у афганскіх ці чэчэнскіх

гарах. Гэта — заслуга Акта 25 сакавіка. Захаваць незалежнасць, якая дасталася беларусам дарагім коштам — значыць забяспечыць будучыню нашых дзяцей. Большасць беларусаў не хочуч жыць так блага, як зараз. Кожны цяроўны чалавек бачыць, што гэтая ўлада існуе толькі дзяля сабе: крадзе, хлусіць, забівае. Кожны жыхар Беларусі пране перамянаў да лепшага. І гэты год можа стаць пераможным у гісторыі нашай краіны. Сёння — выбары новага прэзідэнта, і толькі ад нас залежыць наша будучыня.

Незалежнасць нашай краіны, нашага дома — гарантыя міру, стабільнасці і дастатку. Арганізацыйны камітэт заклікае вас далучыцца да святкавання 25 сакавіка — Дня Волі. Разам мы зробім Беларусь шчаслівай.

Нацыянальны арганізацыйны камітэт святкавання Дня Волі.

Не паўтарайце мінулагодні сцэнар

Беларуская асацыяцыя журналістаў папярэджвае

"Мінулы год паказваў, што стаўленне ўлады Беларусі да незалежнасці прэсы не змянілася. Больш таго, прэсінг на грамадскіх незалежных выданняў узмашніўся. Паўсядзённая практыка стала выпадкі адмаўлення журналістам у прадастаўленні інфармацыі і акрэдытацыі. Сарод журналістаў нарастае пачуццё страху. Кантраляваныя органы прыводзяць прыклады пераверкі фінансавых-гаспадарчых дадзеных выданняў, выносяць неабгрунтаваныя папярэджанні, накладваюць рэзультаты штрафы. Уладам на месцах чыняцца перашкоды ў стварэнні новых незалежных газет" — з такім зваротам напярэдадні Дня Волі выступіла Беларуска асацыяцыя журналістаў (БАЖ).

У звароце заклікалася, што год таму, падчас акцыі апавізі з наголы Дня Волі, супрацоўнікамі

налістам не прынеслі ніякіх прапавідаў. БАЖ тады запатрабаваў прэсавісці расследаванне гэтай ініцыятывы. Міністэрства ўнутраных спраў і пракуратура хапі і прызналі, што факты парушэння закона супрацоўнікамі міліцыі мелі месца, імяны вінаватых тым не менш так і не назвалі.

"Напярэдадні важных падзей, якія кажацца наву краіну сёння, падобнае стаўленне да СМІ можа стаць адным з фактараў сацыяльнай напружанасці ў грамадстве", лічыць БАЖ. 3 гэтымі нагодамі яна заклікае ўдзельныя выканаць канстытуцыйныя нормы і стварыць належныя ўмовы для дзейнасці СМІ; спыніць пераслед незалежных журналістаў; выключыць дыскрымінацыйнае незалежнай прэсы і ў прыватнасці, спыніць вынасенне неабгрунтаваных папярэджанняў у адрас СМІ. БАЖ заклікае міжнародныя арганізацыі, прафесійныя саюзы журналістаў і "ўсіх, каму дарагія прынцыпы свабоды слова", падтрымаць гэты зварот і выказаць сваю салідарнасць з журналістамі Беларусі".

Мікола БУСЕЛ.

Не магу маўчаць

Смяротны прысуд для Беларусі, калі нас паглыне Расія

2 красавіка спаднясецца пяць гадоў з дня ўтварэння саюза Беларусі і Расіі. За гэты час выраслі цэны, палітыка стала жыць, і, галоўнае, палітыка пераключылася. Знешні доўг Расіі склаўся 158 мільярадаў долараў. Гэта многа ці мала? Вырасла палітыка. У Расіі ў 2000 годзе пражывала 148 мільянаў 366 тысяч чалавек ("Малы атлас міра для школьнікаў"). 158 мільярадаў долараў — атрымліваецца прыблізна 1064 долары. Вось такую суму павінна заплаціць кожны расійчак, уключаны ў самыя маленькія і самыя старыя, каб выплаціць расійскай доўг.

У мяне могуць запытаць: "Чаму мяне хвалюе доўг нашай усходняй краіны-суседзі? Хіба сваіх праблем маю?" Я вось мой адказ.

8 снежня 1999 года Ельцын і Лукашэнка падпісалі пагадненне аб стварэнні адзінай саюзнай краіны. Ускі разумны, аднак, чалавек разумее, што ў адзін краіне не двух суверэнітэтаў не было. Практычна гэта азначае, што нашай роднай Беларусі быў палітычны смяротны прысуд. Пачалася рэалізацыя ачуждэння. У такім выпадку расійскія праблемы — даўг, воневыя канфлікты, тэарэтычныя пытанні, выплаты расійскай даўг, у 2000 годзе на Беларусь пражывала 9 мільянаў 990 тысяч чалавек. Насельніцтва метраполіі і калоніі складала 148 мільянаў 366 тысяч чалавек плюс 9 мільянаў 990 тысяч чалавек. Усяго было 158 мільянаў 366 тысяч чала-

век. 158 мільярадаў долараў на 158 мільянаў 366 тысяч — атрымліваецца прыблізна 998 долараў. "Падшывы падаць" саюзнай краіны складала амаль тысячну долараў. І гэта ў тым выпадку, калі дзяліць будуць не па "братэрска", а на роўныя долі. Не ведаю, як для іншых, а для мяне адна тысяча долараў — гэта вельмі, вельмі вялікая. Яе збіраць патрэбна цэлы год, нічога не купляючы: ні харч, ні адзенне, ні абутак, ніякіх іншых рэчэй, што практычна немагчыма. Думаю, што выплаціць гэту суму прыйдзецца ўсё жыццё. З уважэннем агульнай валюты — расійскага рубля, фінансавая сістэма і эканоміка Беларусі будзе пад кантролем Расіі. І кіруючы Крамля будзе мець неабмежаваную магчымасць нас "абдзіраць як ліку".

Я хачу быць, каб паміж Расіяй і нашай краінай былі дзяржаўныя адносіны. Улічваючы аднаўраўнаважанне "адзінае" факт, я ніколі не магу маральна падтрымаць паглыненне Беларусі Расіяй.

"Азіяцкая саюзная" краіна будзе на лямі і палімае. За ўвесь гэты час, акрамя "свабоднага братэрства", "інтэграцыі" не магі прывесці ніякіх важдых аргументаў. На БТ замовіваюцца страшыныя праблемы Расійскай Федэрацыі, каб не падарваць ідэю "адзінае". Як любіць чалавек, я магу памыліцца, аднак прашу ўважліва інфармацыю ўспрымаць крытычна. Людзі! Не давайце сябе падмануць. За чужыя памылкі прыйдзецца заплаціць страшыну цану. І не толькі збыццём.

Жыць Беларусі!

Аляксей ГАЛАЙ, рабочы, Мінск.

Прасімі прабачэння

У мінулым нумары "Народнай волі" у артыкуле Таццяны Кучынскай "Пра-дэманстрацыя Буржоазна-дэмакратычнай арміі" па віне аўтара была дапушчана прыкрытая памылка. Вядома, ракетны комплекс "Іскандэр" знішчыў ракетнага комплексу С-125 ("Нева") не могуць знішчыць павятравы ізал на вышыні да 300 да 12 000 кіламетраў, як было паказана ў навінах. Азіяцкая армія С-125 дэ-валюе, дасягнуўшы на вышыні ад 300 да 12 000 метраў.

Аўтар матэрыяла і рэдакцыя прасіць у чытачоў прабачэння не толькі за гэтую памылку, але і за іншыя, якія, заўважана, трапляюцца ў публікацыях. Гэста выдасць у экстрэмальных умовах і, вядома, няпроста не дапусціць іх у будучыню.

Зеркало

III. Портрет короля вопреки очевидности

Социологическую науку недостаточно понимать как обычное измерение социальных явлений, как количественное описание той или иной социальной фактуры. Низведение специфически социологической до уровня статистической маркировки социального материала оборачивается тем, что заинтересованный взгляд лишь скользит по поверхности социального феномена, не проникая в его толщину, не раскрывая качественное состояние пульсирующей в нем жизни. В результате вместо развития общественного сознания происходит его вульгаризация, с помощью социологической аргументации фабрикуется "ходячее" мнение.

(Окончание. Начало в №45, 52, 53)
Вячеслав ОРИШ, доктор философских наук

Донте, Шура, донте

За иллюстрацией еще раз обратимся к социологическим изысканиям легендарного Новика (тот же опрос общественного мнения РБ в августе 2000 г.). Вот он формулирует вопрос: если на выборах в парламент по шестому округу будут баллотироваться два кандидата, один из которых поддерживает политику президента, а другой его оппонента, за кого из двух вы будете голосовать?

Подготовьте, законно скажете вы, о какой президентской политике идет речь, ведь существуют десятки ее измерений? Тем не менее в инструментарии для уточнений на сей счет места не нашлось. Нигде не позвораваўшым респондентам в очередной раз предложено поучаствовать в "доини" козла.

Разъехавшиеся по городам и весям страны интервьюеры настойчиво вопрошали белорусских граждан о любви к сыру вообще. И получили вполне утешительную для "главного" белорус картину. Он в очередной раз предстал деятелем, политический курс которого пользуется весьма значительной поддержкой. За кандидата в депутаты, солидарного с политикой президента, готовность проголосовать высказали 44% опрошенных. И только 25% респондентов выразили готовность поддержать на октябрьских выборах оппонентов политики главы государства.

Но так ли все благополучно в далеком королевстве? Вопрос о поддержке президентской линии, как и вопрос о любви к

сыру, поставленный вне контекстной практики, рождает соответствующий ответ "вообще". Получаемое в этом случае массовое "одобрение" есть преимущественно артефакт или, как говорят, "жареный" факт, то есть некий вторичный продукт, прошедший вуальную обработку.

В данном случае упакованный в идеологическое фантики президентской пропаганды и сохранившийся в головах людей стереотип советской политической культуры.

Тезис, который напрашивается при более корректной постановке соответствующего вопроса (вопросов), гласит: более половины белорусов критически оценивают деятельность первого белорусского президента. Значительное большинство белорусских граждан составляют оппозицию экономическому и социально-политическому курсу главы белорусского государства. Его сторонники, образующие социальную базу установившегося им режима личной власти, численностью намного уступают когорте тех, кто несогласен с политикой белорусского президента.

Таблица №1.

ОТВЕТЫ РЕСПОНДЕНТОВ НА ВОПРОС: КАК ОНИ ОЦЕНИВАЮТ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ БЕЛОРУССКОГО ПРЕЗИДЕНТА И ЕГО КОМАНДЫ, НАХОДЯТ ЛИ ОНИ ЕЕ ДОСТАТОЧНОЙ, ЗАСЛУЖИВАЮЩЕЙ ИХ ПОДДЕРЖКИ? (в %)

Направления деятельности	Годы	Поддержка	Не поддержка	Трудно сказать
1. Ценовая политика	1994	30	54	16
	1996	21	50	29
	1998	20	60	20
	2001	10	63	27
2. Социальная защита населения	1998	44	32	24
	2001	31	42	27
3. Реорганизация органов власти	1994	35	21	44
	1996	31	33	36
	1998	23	32	45
	2001	21	35	44
4. Борьба с коррупцией, преступностью	1994	62	16	22
	1996	46	30	24
	1998	55	20	25
	2001	39	31	30
5. Политика в отношении предпринимательства	1994	42	25	33
	1996	34	36	30
	1998	32	33	35
	2001	19	45	36
6. Оплата труда	1994	24	56	20
	1998	22	57	21
	2001	17	65	18
7. Защита гражданских прав и свобод	1998	32	34	34
	2001	25	42	33

Приведем результаты уже упоминавшегося мониторинга, осуществленного социологической лабораторией "СЭИСТ" (см. таблицу №1). Составители инструментария исходили из того, что для понимания линии государственного поведения человека важны первичные потребности. В конечном счете, они а не индигидальные идеологические пристрастия, определяют его политический выбор. В основе такого подхода лежит очень старая идея о том, что человек, прежде чем заниматься философией, искусством, юриспруденцией, политикой, то есть идеологическими формами, должен есть, одеваться, иметь крышу над головой.

(Окончание на 2-й стр.)

В первой части статьи (22.03.2001 №53) была допущена опечатка. На 2-й полосе (5-й столбец, 36 строка) вместо 15.000 человек следует читать 1.500 человек.

